E I

Guia Docent

Curs 2021/22

Estratègies de Dibuix

Professors

Miguel Bustos

Mar Saiz

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Codi: 105706

Crèdits	6 ECTS
Curs	1 Curs
Semestre	1 Semestre
Tipologia	Formació Bàsica
Matèria	Expressió Artística
Data	10/11/2022 11:01

N A

Aquesta assignatura s'imparteix en: català
Les tutories es podran realitzar en: català, castellà i anglès

Índex de la Guia Docent

Presentació de l'assignatura 4
Recomanacions 6
Continguts 8
Metodologia 10
Avaluació 13
Bibliografia i Recursos 17
Competències i Resultats d'Aprenentatge 19

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Presentació de l'assignatura

Breu descripció

Descriure aquells aspectes més genèrics que es treballaran a l'assignatura.

Assignatura de caràcter pràctic, que pretén dotar l'alumne dels coneixements necessaris per poder representar el món que l'envolta i les seves idees amb claredat i seguretat.
L'estudiant aprendrà a realitzar croquis i dibuixos més descriptius i elaborats, en funció de les necessitats de la representació.
Es planteja el dibuix com a eina de representació, d'expressió i, alhora, de coneixement.
L'estudiant assolirà i desenvoluparà els coneixements i habilitats necessàries en relació a les seves aptituds, de forma que el dibuix esdevingui un llenguatge amb què expressar-se i comunicar-se utilitzant diferents estratègies formals i conceptuals, tant tradicionals com contemporànies.

Objectius Formatius

Finalitat i propòsit de l'assignatura

- Aprendre a representar a mà alçada objectes, figures humanes i espais a través d'observació directa, dels recursos gràfics i de la imaginació, tant de forma lineal con a través de les superfícies i de la llum.
- Saber realitzar tant esbossos ràpids i dibuixos esquemàtics com dibuixos elaborats i descriptius.
- Demostrar seguretat en el traç, agilitat i capacitat resolutiva.
- Saber encaixar i compondre el dibuix en diferents formats.
- Familiaritzar-se amb diferents camps del món de la il·lustració.
- Conèixer i utilitzar les capacitats comunicatives del dibuix/il·lustració.
- Ser capaç d'enfrontar-se amb motivació i qualitat suficient a un projecte de dibuix: plantejament, desenvolupament, resolució formal i detalls de l'acabat final.
- Introduir-se en l'ús de les diferents tècniques del dibuix.

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Recomanacions

Indicar si hi ha coneixements previs necessaris per cursar l'assignatura o particularitats que l'alumne hagi de conèixer per matricular-se.

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Continguts

Indicar els aspectes a treballar en cada assignatura.

- BLOC I: OBJECTES, ESPAIS I FIGURA HUMANA
  Introducció al dibuix d'observació:
  -Dibuixar una caixa. Eines empíriques d'observació, l'ús del llapis com a eina auxiliar.
  -Estructura geomètrica i perspectiva.
  -Objecte i bodegó.
  -Apunts ràpids d'objectes, figures i espais.
  -Interiors i exteriors (arquitectura i paisatgisme).
  -Figura humana.
  -Llum i ombrejat.
  Introducció a l'ús de les tècniques de dibuix.
  Projectes de dibuix. Relacionats amb el disseny, permetran als estudiants desenvolupar els coneixements adquirits a l'aula i demostrar el grau i qualitat d'assoliment de les competències del curs:
  -Inventari
  -Seqüència, dibuix narratiu i reportatge
  -Abstracció. Cos-moviment-temps-espai-superfície

- BLOC II: IL·LUSTRACIÓ I ESTRATÈGIES CREATIVES DE REPRESENTACIÓ DE FIGURES, OBJECTES I ESPAIS
  Composició. Treball amb línia i masses.
  Autoretrat, narrativa visual a través d'una sèrie d'imatges.
  Nivells de representació. Exploració dels diferents graus de representació de la imatge respecte la realitat.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Metodologia

Metodologia docent

Explicar com es porta a terme l'assignatura. Per exemple: classes teòriques, sessions pràctiques, debats, etc.

BLOC I

Els estudiants seran introduïts en el dibuix d'observació i percepció directa amb explicacions instrumentals.

La part d'objecte i espai es treballarà principalment amb el llapis com a eina empírica de comprensió, transport de fugues i mesura per tal de cercar relacions de proporcions i de profunditat.

Per la part de figura humana es comptarà amb model en viu.

Es faran explicacions generals tant a l'inici dels exercicis, en el plantejament del tema, com al final comentant els resultats.

Durant l'execució de l'exercici es faran correccions individuals per fer el seguiment de cada estudiant.

Els estudiants hauran d'enfrontar-se a petits projectes de dibuix que realitzaran de forma autònoma.

El treball autònom complementarà les competències pròpies del dibuix d'observació amb altres tipologies de dibuix en què l'estudiant haurà de construir propostes personals a partir d'uns paràmetres donats per la professora.

BLOC II

Es proposen tres apartats diferents, directament relacionats amb els tres exercicis a realitzar.

En cada apartat hi haurà una classe d'introducció als conceptes a treballar:

- Composició
- Estratègies narratives i desenvolupament de projectes gràfics.
- Nivells de representació

Els exercicis començaran a realitzar-se a classe I tindran continuïtat més enllà, en forma de treball autònom.

En acabar cada exercici, es farà una revisió en públic d'una mostra dels resultats.

Cada exercici es formalitzarà de forma diferent, de manera que suposi una mostra dels diferents camps on es pot desenvolupar la tasca de l'il·lustrador (cartellisme, publicacions, audiovisual).

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Activitats formatives

Indicar les activitats formatives que siguin avaluables amb el valor /%/ assignat a l'avaluació

BLOC I. OBJECTES, FIGURES I ESPAIS

Les activitats formatives seran tant dirigides com supervisades i es dividiran en:

Explicacions teòriques: Introducció al dibuix d'objecte i bodegó d'observació i a mà alçada, explicacions i exemples.

Expressió gràfica en la representació de figures, objectes i/o espais

Realització d'exercicis:

Objectes: Caixa/ Gir d'una caixa/ Bodegó/ Apunts ràpids d'un objecte/ Apunts ràpids de bodegó/ Ombrejat amb il·luminació natural i artificial.

Espais: Interior amb perspectiva d'un punt. Edifici amb perspectiva de dos punts.

Figura: estudi de l'home i dona en diferents poses i realitzant activitats (30' i 20'), apunts ràpids (10', 5' i 3').

Projectes de dibuix: Llistat de materials/Apunts de figura humana/Reportatge/ Dansa i moviment corporal a tinta xinesa/ Apunts ràpids d'espais/ Valors tonals.

Tutories: Seguiment del procés d'aprenentatge general de l'estudiant i dels treballs autònoms.

Avaluació: L'estudiant serà avaluat qualitativament durant les diferents sessions amb comentaris in situ de caràcter individual. Per l'avaluació quantitativa l'alumne haurà de presentar la carpeta amb els treballs realitzats que s'avaluaran segons quatre conceptes: dibuix analític, apunts ràpids, valors tonals i seguretat de traç-expressió gràfica. El compromís amb l'assignatura i el procés i evolució de l'aprenentatge també influiran en la nota.

BLOC II

Les activitats formatives seran tant dirigides com supervisades i es dividiran en:

Explicacions teòriques: Introducció a les tècniques de comunicació visual. La dinàmica de la composició. Desenvolupament de projectes

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

visuals. Nivells de representació de la imatge.

Realització d'exercicis:

1. Composició: Línia I masses. Treballar aspectes compositius a partir de formes abstractes. Posteriorment, treball de línia I significació. Aquest exercici es formalitza en una sèrie de cartells.

2. Autoretrat: Realitzar un autoretrat a través d'un conjunt d'imatges. Aquest exercici es formalitza en una petita publicació.

3. Nivells de representació. Treballar I explorar diferents graus de figuració I síntesi de la imatge. Explorar l'expressivitat. Aquest exercici es formalitza en una animació stop-motion.

Tutories: Seguiment del procés d'aprenentatge general de l'estudiant i dels treballs autònoms.

Avaluació: Les entregues es plantegen com sessions crítiques on es pengen tots els treballs i on es fa participar activament l'alumne.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Avaluació

Sistema Avaluació

L'Objectiu de l'avaluació continuada és que l'estudiant pugui conèixer el seu progrés acadèmic al llarg del seu procés formatiu per tal de permetre-li millorar-lo.

A partir de la segona matrícula, l'avaluació de l'assignatura podrà consistir, a decisió del professor(s), en una prova de síntesi, que permet l'avaluació dels resultats d'aprenentatge previstos en la guia docent de l'assignatura. En aquest cas, la qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi.

Normativa General d'Avaluació

// Per considerar superada una assignatura, caldrà que s'obtingui una qualificació mínima de 5,0.

// Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podran ser objecte d'una nova avaluació.

// Es considerarà "No Avaluable" (NA) l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències. En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

// En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Procés de Revisió

La revisió es pot sol·licitar al professorat es realitzarà segons calendari lectiu.

Procés de Reavaluació

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Normativa general

No es contemplen sistemes de reavaluació en els casos de les pràctiques externes, els TFG, i les assignatures / activitats formatives que, pel seu caràcter eminentment pràctic, no ho permeten.

Per participar a la reavaluació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul.

BLOC I:

Presentació de tots els treballs realitzats i examen pràctic d'aquella part o parts que estiguin suspeses.

La nota final dels aprovats en la reavaluació serà d'un màxim de 6.

BLOC II.

Presentació de tots els exercicis realitzats.

Reentrega de qualsevol exercici suspès.

Criteris d'Avaluació

Descriure quins són els criteris específics d'avaluació de l'assignatura. Aquests aspectes són importants per organitzar les activitats que s'avaluaran durant el semestre en que s'imparteix l'assignatura.

Per poder fer la nota mitja dels tres blocs de l'assignatura s'han d'haver cursat els dos blocs i obtenir de cadascun una nota superior a 5.

Els exercicis que no es lliurin el dia indicat rebran una penalització.

BLOC I TINDRÀ UN VALOR DEL 70% A LA NOTA FINAL:
L'avaluació quantitativa dels exercicis realitzats a classe i autònoms comptarà un 80% i l'avaluació qualitativa del treball de l'alumne suposarà el 20% de la nota final.

Avaluació quantitativa 80%:

Treball de classe 60%: L'estudiant haurà de presentar la carpeta amb els treballs que s'avaluaran segons tres conceptes: dibuix analític 40%, apunts ràpids 30%, valors tonals 20% i seguretat de traç 10%.

Dibuix analític:

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

-Capacitat d'anàlisi i formalització gràfica valorant els aspectes descriptius i de detall dintre de la comprensió del conjunt en la representació d'objectes, figures i espais observats del natural -Relacions de proporcions en funció de la mida i la profunditat utilitzant l'observació i eines empíriques i de l'aplicació dels coneixements de perspectiva treballats a classe.
-Encaix i composició del dibuix dins del format donat
-Seguretat del traç I expressió gràfica
-Resolutivitat.

Apunts ràpids:
-L'agilitat tant en l'anàlisi i comprensió estructural com en la formalització i expressió gràfica d'objectes, figures i espais observats del natural
-Relacions de proporcions en funció de la mida i la profunditat utilitzant l'observació ràpida.
-Encaix i composició del dibuix dins del format donat.
-Seguretat de traç i expressió gràfica.
-Resolutivitat.

Llum i valors tonals:
- Capacitat d'anàlisi i formalització gràfica de la il·luminació en la representació d'objectes i espais.
-Expressió gràfica.
-Encaix i composició del dibuix dins del format donat.
-Resolutivitat.

Seguretat de traç: Únicament s'avaluarà la seguretat i claredat amb què es representen els diferents elements formals.

Treball autònom 40%:

Es tracta de petits projectes de dibuix que s'hauran de lliurar durant el curs i que faran mitja entre ells amb un valor proporcional a la durada o dificultat.

Es valorarà l'expressivitat, les qualitats estètiques i estilístiques del dibuix i la composició en funció de la seva adequació amb els valors formals i comunicatius que es desprenguin dels paràmetres donats per la professora en cada exercici i dels proposats per l'estudiant (en aquest últim cas tant de forma implícita com explícita).

Es tindrà en molt en compte l'experimentació i el treball preliminar.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Avaluació qualitativa 20%:
-Participació activa i concentració tant en l'execució dels exercicis com en els comentaris de plantejament o de resultats d'aquests, siguin individuals o col·lectius.
-Assistència i puntualitat.
-Evolució.
-Motivació per la qualitat tant formal com conceptual.

BLOC II TINDRÀ UN VALOR DEL 30% A LA NOTA FINAL:

S'avaluarà el bloc II a partir de la realització I entrega dels 3 exercicis.
Cadascun dels 3 exercicis suposa una 3a part de la nota del bloc II.
Per cada exercici s'avaluarà: l'entrega de l'exercici, el treball realitzat a classe, l'evolució del mateix, la coherència visual en el plantejament i la qualitat en l'execució I presentació, l'experimentació.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Bibliografia i Recursos

Espai per indicar aquells referents bibliogràfics o recursos que s'utilitzaran com a elements pedagògics durant el desenvolupament de l'assignatura.

BLOC I

Burton, Johanna. *Vitamin D: new perspectives in drawing*. Londres: Phaidon, 2005.

Ching, Francis D.K. *Design drawing*. Nueva Jersey: John Wiley & sons, 1997.

Edwards, Betty. *Nuevo aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro*. Barcelona: Urano, 2000.

Gómez Molina, J.J.; Cabezas, Lino; Bordes, Juan. *El manual de dibujo, estrategias de su enseñanza en el siglo XX*. Madrid: Cátedra, 2001.

Ingold, Tim. *Líneas : una breve historia.* Barcelona: Editorial Gedisa, 2007.

Kandinski, Vassili. *Punto y línea sobre el plano : contribución al análisis de los elementos pictóricos.* Barcelona: Barral Editores, 1972.

Monteys, Xavier, and Pere Fuertes. *Casa collage : un ensayo sobre la arquitectura de la casa*. Barcelona: Gustavo Gili, 2001.

Panofsky, E. *La perpectiva com a "forma simbólica" i altres assaigs de teoria de l'art*.
Barcelona: Edicions 62, 1987.

Phaidon editors. *Vitamin D2: new perspectives in drawing*. Londres: Phaidon

Zumthor, Peter. *Atmósferas: entornos arquitectónicos, las cosas a mi alrededor*. Barcelona: Gustavo Gili, 2006.

BLOC II

Donis D. *La Sintaxis de la imagen*. Gustavo Gili: Barcelona, 2017

Ballester, Arnal. *No tinc paraules*. Media Vaca: Valencia, 1998.

Niemman, Cristoph. *The paper*. Abstractometer Press. 2019.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Competències i Resultats d'Aprenentatge

Evidències relacionades amb la capacitat de desenvolupament de l'aprenentatge de l'estudiant a l'assignatura. Podem diferenciar tres tipologies de competències: **bàsiques, específiques i transversals.** Les competències **bàsiques** venen definides per la Memòria del Grau. Les competències **específiques** i **transversals** depenen de la matèria a la que està vinculada l'assignatura.

Cal escollir entre les competències / resultats d'aprenentatge pròpies de la matèria a la que pertany l'assignatura a través de la selecció a **Sharepoint**.

Competència

CE3. Sintetitzar aquells coneixements i habilitats d'expressió plàstica, de tècniques de representació i de materials i tecnologies productives que permetin plantejar i desenvolupar projectes de disseny.

Resultats d'aprenentatge

CE3.5. Utilitzar el llenguatge dels materials, la seva significació i les seves propietats expressives.

CE3.7. Demostrar criteris raonats en l'elecció de formats, mesures i proporcions.

Competència

CE4. Utilitzar les tècniques bàsiques d'expressió plàstica (dibuix, color i volum) per a representar i crear formes en dues o tres dimensions.

Resultats d'aprenentatge

CE4.4. Representar, d'acord amb les convencions de dibuix, color i volum, espais, objectes i persones observades del natural.

CE4.5. Crear composicions de poca complexitat en dues i tres dimensions demostrant intenció expressiva, habilitat compositiva i capacitat per a la resolució formal.

Competència

CE4.6. Demostrar seguretat en el traç i realitzar esbossos ràpids.

Competència

CE22. Dominar els llenguatges plàstics per adequar les intencions comunicatives i expressives a l'ús dels mitjans i tècniques artístiques.

Resultats d'aprenentatge

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

CE22.2. Distingir els potencials comunicatius i expressius dels diferents codis artístics i les seves formes d'articulació per a assolir resultats que corresponguin a intencions preestablertes.

Competències transversals

CT10. Motivació per la qualitat, tant en els plantejaments conceptuals i argumentals, com en la resolució formal i en els detalls de l'acabat final d'un projecte de disseny.

CT15. Valorar i preservar el patrimoni cultural, artístic i paisatgístic.

CT19. Demostrar una disposició afectiva positiva envers els valors estètics i les qualitats formals de l'entorn material i visual.

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat